

Vc-ion

Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds
voortgezet onderwijs

Verzuimcijfers 2020 voortgezet onderwijs

Uitsplitsing naar personeels- en schoolkenmerken

Verzuimcijfers 2020 voortgezet onderwijs

Uitgevoerd door: DUO

Bewerkt door: Voion

Uitgave:

Voion

E-mail: info@voion.nl

www.voion.nl

Oktober 2021

DISCLAIMER

Voion is zich volledig bewust van de taak zo betrouwbaar mogelijke informatie te verzorgen. Dit rapport is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Niettemin kan zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventueel voorkomende onjuistheden.

© Voion 2021. Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding.

Inhoudsopgave

1.	SAMENVATTING VERZUIMONDERZOEK 2020	4
2.	VERZUIMCIJFERS 2020	5
	Inleiding	5
	Verzuimkengetallen in het licht van de coronapandemie.....	5
	Verzuimcijfers 2020	6
	Conclusies	8
3.	VERDIEPENDE ANALYSE	9
	Verzuimfrequentie onder wélverzuimers	9
	Survivalanalyse	9
4.	VERZUIMCIJFERS EN PERSONEELSKENMERKEN	12
	Conclusies	13
	Verskil leeftijdscategorieën.....	13
	Verskil man-vrouw	14
	Directie verzuimt minder.....	14
	Aanstellingsomvang en verzuim.....	14
5.	VERZUIMCIJFERS EN SCHOOLKENMERKEN	15
	Conclusies	18
	Denominatie	18
	Verstedelijkingsgraad	18
	Schoolgrootte	18
	Salarisschaal	19
	Schooltype.....	19
	Migratie-achtergrond	19
	BIJLAGE 1 BEREKENING VAN DE VERZUIMKENGETALLEN	20

1. Samenvatting verzuimonderzoek 2020

Als gevolg van de coronapandemie veranderden begin 2020, van de ene op de andere dag, de werkomstandigheden van het onderwijspersoneel. Het kabinet besloot de vo-scholen te sluiten en de samenleving deed een appèl op het onderwijs om de lessen zoveel als mogelijk online doorgang te laten vinden; het docentschap werd een 'cruciaal beroep'. Het plotseling wegvallen van de fysieke contacten met leerlingen, collega's en docenten en het werken met nieuwe ict-middelen en onderwijsmethoden vanuit huis en/of lege klaslokalen vroeg het uiterste van het aanpassingsvermogen van eenieder. Deze veranderingen hadden invloed op de werkdruk, de voornaamste risicofactor voor het ziekteverzuim.

Aan de andere kant bood de nieuwe situatie ook kansen en uitdagingen om nieuwe werkmethoden (versneld) in te voeren. Docenten stonden in het centrum van de belangstelling in de samenleving en kregen ruimte om het onderwijs weer zo snel mogelijk 'op poten' te krijgen. Voor veel docenten waren dit krachtige energiegevers.

De verzuimkengetallen over 2020 moeten in het licht van deze grote veranderingen worden bekeken en beoordeeld. Dit maakt de vergelijking van de verzuimcijfers met voorgaande jaren moeilijk. Conclusies moeten dan ook met dit voorbehoud worden gelezen.

- Het ziekteverzuimpercentage van het OP is in 2020 ten opzichte van vorig jaar met 0,2 procentpunt gedaald naar 5,4%.
- Bij het OOP steeg het ziekteverzuimpercentage met 0,3 procentpunt van 5,9% in 2019 naar 6,2% in 2020.
- De meldingsfrequentie van het OP is in 2020 gedaald van 1,6 naar gemiddeld 1,2 keer. Ook de meldingsfrequentie van het OOP is gedaald van 1,2 keer in 2019 naar gemiddeld 0,9 keer in 2020.
- De gemiddelde ziekteverzuimduur van het OP is in 2020 gestegen met drie dagen naar gemiddeld 17 ziekte-dagen. Voor het OOP steeg de gemiddelde ziekteverzuimduur over 2020 nog sterker met zes dagen naar gemiddeld 24 ziekte-dagen.
- Het percentage nulverzuim, dit is het percentage werknemers dat in een kalenderjaar niet heeft verzuimd, steeg in 2020 ten opzichte van 2019, bij zowel het OP (met 6 procentpunt naar 42%) als bij OOP (met 7 procentpunt naar 53%).

2. Verzuimcijfers 2020

Inleiding

Het 'Besluit informatievoorziening WVO' stelt schoolbesturen in het voortgezet onderwijs verantwoordelijk voor het aanleveren van (correcte) verzuim- en formatiegegevens aan DUO. Voor 2020 zijn de ziekteverzuimkengetallen voor het voortgezet onderwijs – evenals voor 2019 - over 95,5% van alle vo-scholen berekend. Daarmee is het zeer aannemelijk dat de cijfers een goed beeld geven van het verzuim in de hele vo-sector.

Vanaf 2016 voert DUO géén correcties (op begin- en einddatum van de verlofmelding) meer uit, omdat dit afbreuk doet aan de transparantie. Als een school vragen had over het verzuimcijfer, dan was dit vaak lastig uit te leggen, omdat er zoveel correcties plaatsvonden. Nu kan de school erop gewezen worden dat de onderliggende gegevens zo zijn aangeleverd door de school zelf. Overigens toont onderzoek aan dat de correcties van DUO – op sectorniveau - slechts tot verschillen van tienden van percentages leidde.

DUO corrigeert wel nog op onaannemelijke meldingsfrequenties om te voorkomen dat deze gevallen het totale beeld vertekenen. Scholen met meer dan 50 personeelsleden en een meldingsfrequentie kleiner dan 0,20 zijn, net als voorgaande jaren, uitgesloten van de populatie

Tenzij expliciet anders vermeld, geven de cijfers het totaal van het ziekteverzuim inclusief het ziekteverzuim in het tweede ziektejaar. Het overig verzuim (zoals zwangerschaps- en bevallingsverlof, ouderschapsverlof, studieverlof, calamiteitenverlof en diverse vormen van kort en lang buitengewoon verlof) is niet meegenomen in de cijfers.

In dit rapport worden vier verzuimkengetallen gepresenteerd:

- Het ziekteverzuimpercentage (zvp): het deel van de werktijd dat verloren is gegaan wegens ziekteverzuim in het betreffende jaar.
- De ziekmeldingsfrequentie (zmf): gemiddeld aantal ziekmeldingen in het betreffende jaar.
- De gemiddelde verzuimduur (gvd): gemiddelde lengte van het verzuim in kalenderdagen.
- Het nul(ziekte)verzuim (nzv): percentage medewerkers dat zich niet ziek heeft gemeld.

Het ziekteverzuim wordt berekend conform de standaard 'Berekening van ziekteverzuim', zoals vastgesteld door de Projectgroep Uniformering Verzuimgrootheden in juni 1996 en aangepast in oktober 2005 door het CBS. In bijlage 1 staat een korte toelichting op de berekening van de verzuimkengetallen.

De verzuimkengetallen worden naar twee hoofdgroepen werknemers uitgesplitst, namelijk onderwijzend personeel (inclusief directie) (OP) en ondersteunend personeel (OOP).

Verzuimkengetallen in het licht van de coronapandemie

Als gevolg van de coronapandemie is 2020 een bijzonder jaar te noemen. Om de (verdere) verspreiding van corona tegen te gaan, besloot het kabinet om de vo-scholen in maart 2020 te sluiten. Het kabinet en de samenleving deden een appèl op de onderwijsmedewerkers om de lessen toch zoveel mogelijk 'online' doorgang te laten vinden; het docentschap werd aangemerkt als een 'cruciaal beroep'.

Deze plotselinge verandering in de werkwijze en werkomstandigheden van het onderwijspersoneel heeft gevolgen voor de werkdruk, de grootste risicofactor voor ziekteverzuim in het onderwijs. Fysiek contact met leerlingen, collega's en leiding was niet meer mogelijk en docenten moesten zich vanuit huis of vanuit lege klaslokalen in hele korte tijd een volledig andere wijze van lesgeven eigen maken.

Ook voor het OOP had de coronapandemie grote gevolgen. De administratieve en HR-ondersteuning moest 'online' vanuit huis worden uitgevoerd en ook voor het OOP waren fysieke ontmoetingen op school niet meer mogelijk. En bij het stapsgewijs opengaan van de scholen, moesten vele aanpassingen worden uitgevoerd en gehandhaafd om te kunnen voldoen aan de (steeds wijzigende) verplicht gestelde hygiëne- en gezondheidsmaatregelen. Aanpassingen waarbij veelal een beroep werd gedaan op het OOP.

Naast deze werkdruk, gaf de nieuwe werkwijze echter ook compensatie mogelijkheden doordat mensen meer regelmogelijkheden kregen en de 'ad hoc' schooldrukke van alledag (deels) wegviel. Ook deze factoren hebben invloed gehad op de werkdruk en het ziekteverzuim. Een aantal mogelijke werkdruk/ziekteverzuim verhogende en verlagende factoren zijn in onderstaande tabel op een rijtje gezet.

Tabel: Mogelijke factoren die werkdruk (positief en negatief) hebben beïnvloed

Mogelijke werkdruk/ziekteverzuim verhogende factoren	Mogelijke werkdruk/ziekteverzuim verlagende factoren
- Angst voor besmetting met coronavirus (zelf en/of naasten)	- Meer regelmogelijkheden door thuiswerk
- Omgaan met nieuwe ict-programma's	- Meer autonomie (zelfstandig beslissingen nemen)
- Ontwikkelen nieuw online lesmateriaal en nieuwe leswijze	- Minder (lange) vergaderingen en ad hoc schooldrukke
- Wegvallen van sociale contacten met leerlingen, collega's en leiding	- Minder uitval door andere aandoeningen zoals de wintergriep, sportblessures enz.
- Hybride lesgeven; zowel fysiek als ook online	- Hogere beroepsstatus door 'cruciaal beroep'
- Zorgen om kwetsbare leerlingen	- Nieuwe uitdagingen en succesbelevingen
- (Angst voor) besmetting met coronavirus	- Appèl vanuit de samenleving op doorgaan van onderwijs
- Belastende thuissituatie	- Flexibelere balans werk-zorgtaken

De verzuimkengetallen over 2020 moeten in het licht van deze grote veranderingen worden bekeken en beoordeeld. Dit maakt de vergelijking van de verzuimcijfers met voorgaande jaren moeilijk. Conclusies moeten dan ook met dit voorbehoud worden gelezen.

Verzuimcijfers 2020

Tabel: ziekteverzuimgegevens onderwijzend personeel en directie (OP)

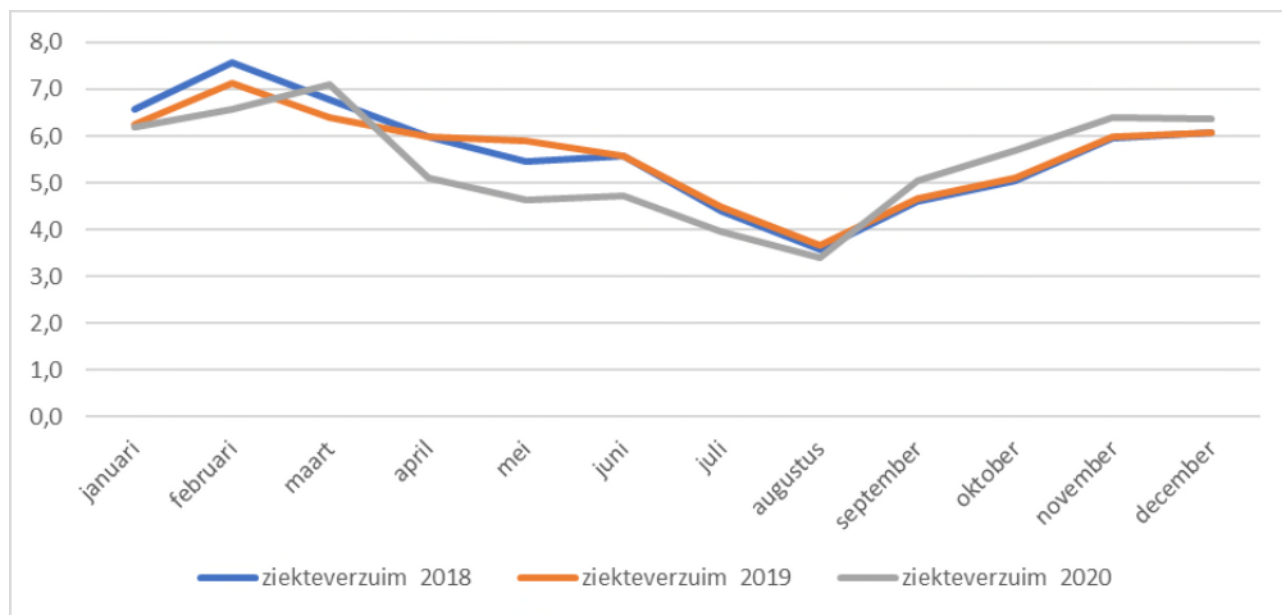
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ziekteverzuimpercentage	5,0	5,2	5,0	4,9	4,9	5,1	5,3	5,6	5,6	5,4
Ziekmeldingsfrequentie	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	1,8	1,6	1,8	1,6	1,2
Gem. ziekteverzuimduur	14	14	12	13	12	12	13	14	14	17
Nulverzuimpercentage	41	38	40	48	41	34	36	34	36	42

Het ziekteverzuimpercentage van het OP is in 2020 met 0,2 procentpunt gedaald ten opzichte van 2019 naar 5,4%. Gezien de bovengeschetste grote veranderingen in werkomstandigheden in 2020, is dit opmerkelijk te noemen. Wellicht dat de ziekmeldnoodzaak door het thuiswerken minder groot was; met klachten waarmee men zich bij fysiek onderwijs ziek zou melden, kon men in de situatie van thuiswerken toch (online)

doorwerken. Het streven om contact te houden met de leerlingen vormde daarbij een grote drijfveer. Het feit dat de ziekmeldingsfrequentie is afgenomen en het nulverzuimpercentage (dit is het percentage werknemers dat zich nul keer ziek heeft gemeld in betreffende jaar) is gestegen, bevestigt dit vermoeden. Wel blijkt dat als mensen zich dan toch ziek melden, zij wel langer ziek zijn dan voorheen; de ziekteverzuimduur is gestegen met drie dagen naar gemiddeld 17 ziektedagen.

Om te kijken of het verloop van het verzuim in het coronajaar afwijkt van andere jaren, is in onderstaande figuur het verzuimpercentage in het vo per maand weergegeven.

Figuur: ziekteverzuimpercentage van onderwijzend personeel in het vo per maand (Bron: Duo, 2021)

Uit de figuur blijkt dat in 2018 en 2019 een 'griepiek' te zien was in februari. In 2020 is deze piek wat later in maart (7,1% vs 6,3% in 2019) en valt min of meer samen met de coronapandemie en het sluiten van de scholen. Daarna – tijdens de periode van thuiswerken - daalt het verzuimpercentage tot de zomervakantie sterk, zelfs tot onder het niveau van 2018 en 2019. In augustus, tijdens de zomervakantie is het effect van corona verdwenen en is het verzuim over de drie jaren nagenoeg gelijk. Vanaf augustus – met de gedeeltelijke schoolopening onder de 1,5 meter afstandsregel – stijgt het verzuimpercentage weer tot boven het niveau van 2018 en 2019. Daarmee laat het verzuimverloop in het coronajaar 2020 een wat ander beeld zien dan de twee voorgaande jaren hetgeen een verminderde ziekmeldnoodzaak tijdens het (thuis) online werken lijkt te bevestigen.

Tabel: ziekteverzuimgegevens ondersteunend personeel (OOP)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ziekteverzuimpercentage	5,2	5,5	5,4	5,1	5,2	5,4	5,5	6,0	5,9	6,2
Ziekmeldingsfrequentie	1,4	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	0,9
Gem. ziekteverzuimduur	19	18	16	17	15	16	17	18	18	24
Nulverzuimpercentage	48	43	44	51	45	44	45	43	46	53

Het afgenomen ziekteverzuimpercentage onder het OP, zien we niet terug bij het OOP; daar is het ziekteverzuimpercentage gestegen met 0,3 procentpunt naar 6,2%. Wel zien we hier – net als bij het OOP – een afgenomen ziekmeldingsfrequentie en gestegen nulverzuimpercentage. Ook bij het OOP lijkt de ziekmeldnoodzaak dus te zijn afgenomen. De stijging van het verzuimpercentage is dan waarschijnlijk ook toe te schrijven aan de (sterk) gestegen verzuimduur. Deze is in 2020 gestegen met zes dagen naar gemiddeld 24 verzuimdagen.

Conclusies

Door de grote veranderingen in werkinhoud en werkomstandigheden als gevolg van de coronapandemie en het thuiswerken, is een vergelijking van de verzuimkengetallen met voorgaande jaren moeilijk te maken. Voor zowel het OP als het OOP lijkt de ziekmeldnoodzaak in 2020 te zijn gedaald; de daling van de meldingsfrequentie en de stijging van het nulverzuimpercentage bij beide groepen wijzen daar op. Daardoor is het verzuimpercentage bij het OP - ondanks de gestegen verzuimduur - gedaald. Bij het OOP heeft de gedaalde ziekmeldnoodzaak niet tot een daling van het verzuimpercentage geleid, maar is een stijging te zien. Dit lijkt toe te schrijven aan de (sterke) stijging van de verzuimduur onder deze groep (met gemiddeld zes dagen) die het effect van de gedaalde ziekmeldnoodzaak teniet doet.

3. Verdiepende analyse

Verzuimfrequentie onder wélverzuimers

Om meer inzicht te krijgen in het verzuim in het vo, kunnen nog een aantal verdiepende analyses worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld in 2020 is het nulverzuimpercentage onder OP'ers, 42%. Dit betekent dat het verzuim in 2020 is veroorzaakt door 58% van deze groep. Door vervolgens de meldingsfrequentie en het percentage nulverzuim te combineren, kan de verzuimfrequentie onder wélverzuimers worden berekend (verzuimfrequentie onder wélverzuimers = meldingsfrequentie / (1 – nulverzuimpercentage)). Zo wordt bijvoorbeeld duidelijk of er sprake is van een kleine groep veelverzuimers of een meerderheid die een enkele keer verzuimt. De verzuimfrequentie onder wélverzuimers bij het OP en OOP over de laatste vijf jaar is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel: verzuimfrequentie van OP en OOP die in het betreffende jaar hebben verzuimd

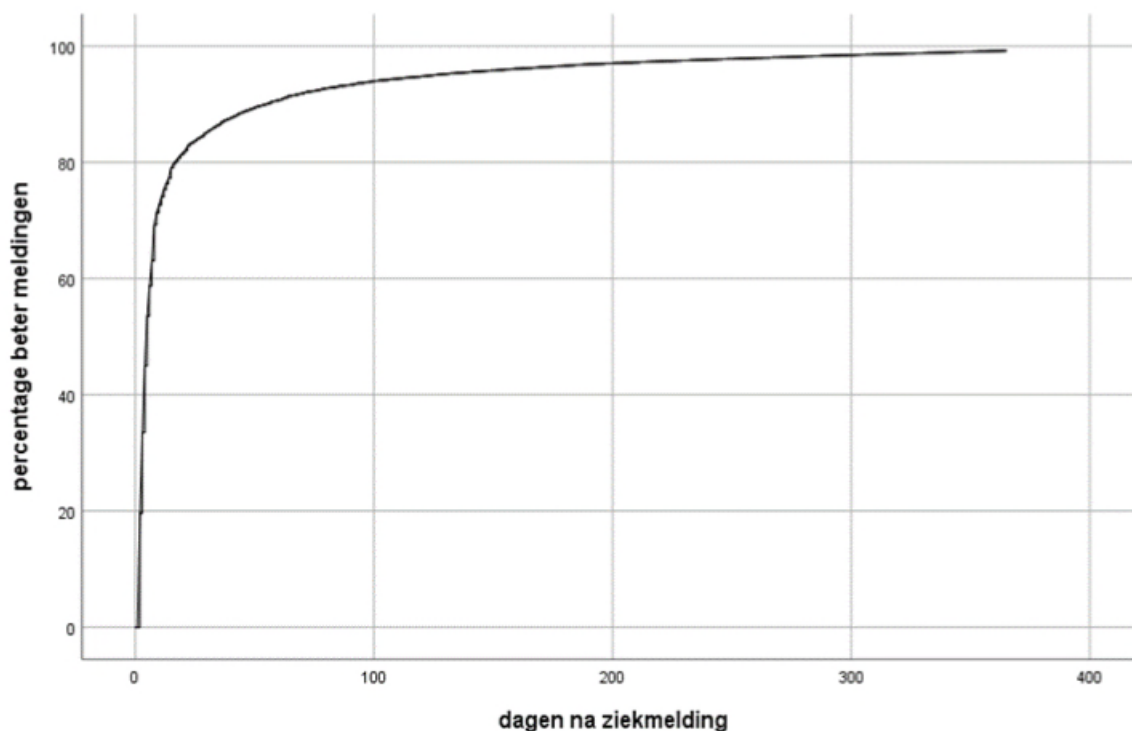
	2016	2017	2018	2019	2020
Verzuimfrequentie wélverzuimers OP	2,7	2,5	2,7	2,5	2,1
Verzuimfrequentie wélverzuimers OOP	2,3	2,2	2,1	2,2	1,9

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de verzuimfrequentie onder wélverzuimers in 2020 bij het OP nagenoeg gelijk is aan het OOP. Verder zien we dat de verzuimfrequentie onder wélverzuimers zowel bij het OOP als ook (meer) bij het OP is afgenomen in 2020. Dit lijkt een verdere onderbouwing van het feit dat de ziekmeldnoodzaak is afgenomen; de mensen die zich ziekmelden in 2020 deden dit minder vaak dan in 2019.

Survivalanalyse

Verder inzicht in het verzuim kan worden verkregen door het uitvoeren van een survivalanalyse. Met deze techniek kan worden berekend hoe groot de kans is dat iemand zich na een bepaald aantal dagen weer beter meldt en kan dus een nauwkeurig beeld van de verzuimduur geven. In onderstaande tabel zijn de resultaten van de survivalanalyse voor het OP in 2020 weergegeven.

Figuur: Schattingspercentage OP in het vo dat in 2020 beter is gemeld na N dagen (Bron: DUO, 2021)

Uit bovenstaande figuur blijkt dat bijna 26 procent van de mensen die zich in 2020 ziek hebben gemeld zich na één dag weer beter hebben gemeld. Na de eerste week had bijna 79 procent zich weer beter gemeld. Onderstaande tabel laat dit verloop cijfermatig duidelijk zien over de jaren 2016 t/m 2020: het grootste deel van de betermeldingen vond plaats in de eerste week. Daarna nam het aantal betermeldingen veel langzamer toe.

Tabel: Schattingspercentage OP in het vo dat in 2016 t/m 2020 beter is gemeld na N dagen

Na dag(en)	Percentage betermeldingen in jaar				
	2016	2017	2018	2019	2020
1	30,0%	31,5%	29,8%	31,5%	25,7%
7	85,2%	84,9%	84,2%	85,1%	78,9%
14	89,9%	89,5%	89,4%	89,6%	86,8%
30	92,3%	91,9%	91,8%	92,0%	90,5%
92	96,4%	96,7%	96,5%	96,2%	95,1%
183	96,7%	97,1%	96,9%	96,4%	95,3%
274	96,7%	97,1%	96,9%	96,4%	95,3%
365	96,7%	97,1%	96,9%	96,4%	95,3%
365+	3,3%	2,9%	3,1%	3,6%	4,7%

Uit de tabel blijkt dat in 2020 beduidend minder OP'ers zich beter hebben gemeld na een dag (25,7%) en in de eerste week (78,9%) dan in voorgaande jaren. De schatting van het percentage OP'ers dat zeer

langdurig (meer dan een jaar) ziek is, is in 2020 toegenomen naar 4,7%. De gemiddelde verzuimduur onder OP'ers is in 2020 dan ook toegenomen.

4. Verzuimcijfers en personeelskenmerken

In onderstaande tabel zijn het ziekteverzuimpercentage (zvp) en het op een jaar gemaximaliseerde ziekteverzuimpercentage (zeer langdurige ziekteverzuimgevallen zijn na 365 dagen afgebroken), de ziekmeldingsfrequentie (zmf) en de gemiddelde ziekteverzuimduur (gzd) in het vo over de laatste drie jaar verder uitgesplitst; eerst naar leeftijdscategorie daarna naar geslacht, functie en aanstellingsomvang. De uitsplitsingen zijn gebaseerd op het ziekteverzuim inclusief verzuim in het 2e ziektejaar. DUO publiceert een Excelbestand met meerdere uitsplitsingen, zie: <https://duo.nl/open Onderwijsdata/publicaties/verzuim-personeel-po-vo>.

Tabel: ziekteverzuimgegevens onderwijzend personeel (directie en leerkrachten) naar personeelskenmerken

Achtergrondkenmerken	zvp 2018	zvp 2019	zvp 2020	zmf 2018	zmf 2019	zmf 2020	gzd 2018	gzd 2019	gzd 2020
VO (OP totaal)	5,6	5,6	5,4	1,8	1,7	1,2	14	14	17
Verzuim max 1 jaar	5,4	5,2	5,1	-	-	-	-	-	-
Leeftijd									
< 35 jaar	3,8	3,8	3,5	2,0	1,9	1,4	9	9	12
35-44 jaar	4,9	4,9	4,8	1,9	1,7	1,4	13	13	16
45-54 jaar	5,4	5,5	5,2	1,8	1,7	1,3	13	14	17
55-64 jaar	8,3	8,0	8,2	1,6	1,5	1,2	19	18	22
> 65 jaar	9,1	10,0	8,3	0,6	0,7	0,6	29	29	37
Geslacht									
Mannen	4,9	4,8	4,7	1,5	1,4	1,1	13	13	16
Vrouwen	6,4	6,4	6,1	2,0	1,9	1,5	14	14	17
Functie									
Directieleden	3,6	3,8	3,6	0,7	0,6	0,5	19	21	28
Leerkrachten (OP)	5,8	5,7	5,5	1,8	1,7	1,3	13	13	17
Aanstellingsomvang									
< 0,5 wtf	5,5	5,6	4,8	3,8	3,6	2,7	12	12	15
0,5-0,87 wtf	6,4	6,2	6,1	1,6	1,5	1,2	15	15	18
> 0,87 wtf	4,7	4,7	4,7	1,3	1,2	1,0	13	13	17

Tabel: ziekteverzuimgegevens ondersteunend personeel (OOP) naar personeelskenmerken

Achtergrondkenmerken	zvp 2018	zvp 2019	zvp 2020	zmf 2018	zmf 2019	zmf 2020	gzd 2018	gzd 2019	gzd 2020
VO (OOP totaal)	6,0	5,9	6,2	1,2	1,2	0,9	18	18	24
Leeftijd									
< 35 jaar	3,7	3,8	3,7	1,1	1,1	0,7	12	11	17
35-44 jaar	4,7	4,6	4,8	1,3	1,2	0,9	15	16	21
45-54 jaar	5,6	5,3	5,3	1,4	1,2	1,0	19	18	22
55-64 jaar	7,6	7,6	8,0	1,3	1,2	1,0	21	22	28
> 65 jaar	8,2	8,8	10,2	0,7	0,7	0,5	28	30	46
Geslacht									
Mannen	5,7	5,6	6,0	1,2	1,1	0,9	17	18	23
Vrouwen	6,3	6,2	6,3	1,3	1,2	0,9	18	18	25
Functie									
Onderwijsondersteunend personeel (OOP)	6,0	6,0	6,3	1,4	1,2	1,0	18	18	24
Beheer- en administratief personeel (OBP)	5,9	5,8	6,0	1,1	1,0	0,8	17	18	24
Aanstellingsomvang									
< 0,5 wtf	6,0	5,9	6,3	1,4	1,4	1,1	19	19	25
0,5-0,87 wtf	6,5	6,3	6,6	1,2	1,1	0,9	18	19	24
> 0,87 wtf	5,3	5,3	5,6	1,2	1,1	0,8	17	17	23

Conclusies

Verschil leeftijdscategorieën

Ook in 2020 zien we globaal genomen dezelfde trends als andere jaren; met het stijgen van de leeftijd, stijgt het verzuimpercentage. Dit geldt voor zowel het OP als ook voor het OOP.

Als we de verzuimcijfers van 2020 vergelijken met die van voorgaande jaren, dan zijn er geen hele grote verschillen te zien. Uitzondering hierop is de daling bij het OP in de groep 65-plussers. Hier daalt het verzuimpercentage met 1,7 procentpunt tot 8,3%. Deze daling is des te opvallender omdat de verzuimduur onder deze groep juist stijgt met acht dagen naar gemiddeld 37 verzuimdagen. Deze cijfers kunnen mogelijk worden verklaard uit het feit dat in 2020 een grote groep ouderen (vervroegd) met pensioen is gegaan (ABP-data gepubliceerd in de Sectoranalyse-VO). Voor het verzuimpercentage tellen deze personen alleen mee over dat deel dat zij in 2020 nog in dienst waren, terwijl voor de berekening van de gemiddelde verzuimduur alle dagen van de hele ziekteperiode over 2020 en daarvoor meetellen. Voor de berekening van de verzuimduur tellen immers alle ziekteperioden van die personen van wie het ziekteverzuim is *beëindigd* in 2020, dus ook als die ziekte al is begonnen in 2019.

Bij de OOP'ers valt de gemiddelde verzuimduur onder 65-plussers ook op. Deze stijgt in 2020 met 16 (!) dagen naar gemiddeld 46 verzuimdagen. Dit betekent dat er bij het OOP in 2020 ook veel ziektegevallen zijn beëindigd. Omdat het verzuimpercentage daarbij niet daalt, maar juist stijgt, wordt dit waarschijnlijk niet (alleen) veroorzaakt door (vervroegde) pensionering. Wellicht dat in deze groep veel mensen corona hebben gekregen die – vanwege hun leeftijd – met complicaties is verlopen.

Verschil man-vrouw

In de verzuimkengetallen zien we ook bij het verschil man-vrouw in 2020 de 'gebruikelijke' trends. Vrouwen verzuimen meer dan mannen. Bij het OP is dit verschil aanmerkelijk groter (met 1,4 procentpunt) dan bij het OOP (waar het verschil 0,3 procentpunt is). Bij het OP is de meldingsfrequentie van vrouwen ook hoger; bij het OOP zijn deze gelijk tussen mannen en vrouwen. Een gangbare verklaring voor het hogere verzuimpercentage bij vrouwen is dat zij meer rollen moeten vervullen dan mannen waardoor de druk op hen groter is. Echter, omdat het verzuim bij mannen en vrouwen bij het OP groter is dan bij het OOP doet dat op z'n minst vermoeden dat - naast de traditionele rolverdeling - ook de omvang en aard van de functie (mogelijkheden om balans werk – privé gezond te houden) een rol speelt. Helaas zijn de cijfers niet gecorrigeerd voor een mogelijke invloed van de aanstellingsomvang.

Directie verzuimt minder

Personen die tot directie gerekend worden, verzuimen minder dan personen met een andere functie. Directieleden hebben vaak meer regelmogelijkheden en kunnen, als zij zich 'niet lekker voelen', de werkbelasting zelf afstemmen op wat zij op dat moment aankunnen. Daardoor hoeven zij zich vaak niet ziek te melden. De lagere meldingsfrequentie en de hogere gemiddelde ziekteduur bij directie lijkt deze aanname te ondersteunen; korte periodes van verminderde belastbaarheid leiden niet tot een ziekmelding en komen daarmee niet in de statistieken terecht.

Aanstellingsomvang en verzuim

Het ziekteverzuim is al sinds jaren het laagst bij de groep werknemers met een aanstellingsomvang van meer dan 0,87 wtf; dat is ook in 2020 niet anders. Het verzuim is, net als andere jaren, bij de groep werknemers (OP en OOP) met een aanstellingsomvang tussen 0,5 en 0,87 het hoogst. Opvallend is de sterke daling van het verzuimpercentage bij de groep OP'ers met een aanstellingsomvang van minder dan 0,5 wtf (met 0,8 procentpunt naar 4,8%). Daarbij moet er rekening mee worden gehouden dat aanstellingsomvang en leeftijd en/of geslacht met elkaar samenhangen; er zijn meer jonge starters en vrouwen die in een kleinere aanstellingsomvang (deeltijd) werken.

5. Verzuimcijfers en schoolkenmerken

In onderstaande tabel zijn het ziekteverzuimpercentage (zvp), de ziekmeldingsfrequentie (zmf) en de gemiddelde ziekteverzuimduur (gzd) over de afgelopen drie jaar uitgesplitst; onder andere naar denominatie, schoolgrootte en schooltype. De cijfers geven het totaal van het ziekteverzuim inclusief het 2e ziektejaar.

Tabel: ziekteverzuimgegevens onderwijzend personeel en directie (OP) naar schoolkenmerken

Achtergrondkenmerken	zvp 2018	zvp 2019	zvp 2020	zmf 2018	zmf 2019	zmf 2020	gzd 2018	gzd 2019	gzd 2020
Denominatie									
Openbaar	6,0	5,9	5,4	1,8	1,6	1,3	13	14	16
Rooms-katholiek	5,5	5,5	5,2	1,7	1,6	1,3	14	14	17
Protestants-christelijk	5,3	5,3	5,4	1,9	1,7	1,3	13	13	16
Algemeen bijzonder	5,9	5,8	5,8	1,8	1,7	1,3	14	14	18
Gereformeerd, reformatorisch, evangelisch	4,0	3,9	4,0	1,7	1,6	1,1	10	10	17
Vrije scholen	5,8	5,5	5,0	2,6	2,6	2,0	12	13	14
Overig	5,9	5,9	6,0	1,8	1,7	1,3	14	15	18
Verstedelijking									
Sterk verstedelijkt	-	5,7	5,6	-	1,8	1,4	-	13	17
Verstedelijkt	-	5,5	5,4	-	1,6	1,3	-	13	17
Niet verstedelijkt	-	5,7	5,4	-	1,5	1,2	-	15	17
Regio									
Noord	5,7	5,5	5,2	1,7	1,6	1,2	14	13	17
Oost	5,7	5,9	5,8	1,9	1,8	1,3	14	15	18
West	5,7	5,6	5,4	1,9	1,7	1,4	13	13	16
Zuid	5,5	5,5	5,2	1,5	1,4	1,2	14	14	17
Provincies en G5									
Groningen	5,9	5,8	5,7	1,9	1,8	1,3	15	14	20
Friesland	5,3	4,9	4,9	1,7	1,4	1,1	13	14	17
Drenthe	5,9	5,8	5,4	1,7	1,6	1,2	12	12	15
Overijssel	6,1	6,2	6,0	1,8	1,7	1,2	15	16	19
Flevoland excl. Almere	4,8	4,7	4,9	1,4	0,6	1,1	14	16	12
Gelderland	5,4	5,7	5,7	1,9	1,8	1,3	14	14	18
Utrecht excl. Utrecht-stad	5,4	5,6	5,3	2,2	1,8	1,4	14	12	15
Noord-Holland excl. Amsterdam	5,7	5,4	5,2	1,8	1,6	1,4	14	13	17
Zuid-Holland excl. Den Haag en Rotterdam	5,6	5,4	5,0	1,9	1,7	1,4	13	13	16
Zeeland	5,4	6,0	5,1	1,6	1,7	1,4	10	13	13
Noord-Brabant	4,9	5,0	4,9	1,5	1,5	1,2	12	13	15
Limburg	7,2	6,9	6,1	1,5	1,2	1,1	19	20	23
Amsterdam	6,3	5,9	6,5	2,2	2,0	1,6	14	12	17
Utrecht	4,4	5,0	4,8	1,8	1,6	0,9	10	12	16
Rotterdam	5,6	5,8	5,8	1,7	1,7	1,3	10	11	15
Den Haag	6,8	6,9	6,2	1,6	1,6	1,4	14	15	17
Almere	6,6	5,5	5,2	2,4	2,1	1,6	17	18	20

Schoolgrootte									
< 50	6,1	5,9	6,7	1,5	1,4	1,1	18	18	22
>= 50 en < 100	5,7	5,6	5,3	1,9	1,7	1,4	13	14	17
>= 100 en < 200	5,6	5,7	5,5	1,9	1,7	1,4	13	13	16
>= 200	5,6	5,6	5,4	1,7	1,7	1,3	14	14	17
Salarisschaal									
LA	3,7	3,2	4,3	0,9	1,1	0,8	10	8	14
LB	5,9	5,9	5,5	2,0	1,9	1,4	13	12	16
LC	6,2	6,2	6,0	1,9	1,7	1,4	14	15	18
LD	4,9	4,8	5,0	1,6	1,4	1,2	14	14	17
LE	3,3	3,2	4,6	0,7	0,6	0,5	21	20	32
Schaal 13 en hoger	2,4	3,0	3,2	0,5	0,4	0,3	17	19	28
Schooltype									
Havo/vwo	5,3	5,1	4,7	1,9	1,7	1,4	12	12	14
Pro	6,5	6,1	6,6	1,5	1,4	1,1	19	20	23
Vmbo	5,8	6,3	5,6	1,5	1,4	1,2	16	15	16
Vmbo-t	6,0	6,2	6,5	1,4	1,3	1,1	13	14	18
Vmbo-t/havo/vwo	5,3	5,2	5,2	2,0	1,9	1,5	11	11	15
Vmbo/havo/vwo	5,7	5,7	5,5	1,8	1,6	1,3	14	14	17
Niet-westerse migratie achtergrond									
< 5% migratie achtergrond	4,9	5,1	4,8	1,9	1,7	1,3	13	13	15
5 – 10% migratie achtergrond	5,4	5,2	5,3	1,9	1,7	1,3	14	13	17
10 – 25% migratie achtergrond	5,7	5,7	5,3	1,7	1,6	1,3	13	14	17
25 – 50% migratie achtergrond	6,0	5,9	5,6	1,7	1,6	1,2	14	14	17
>= 50% migratie achtergrond	7,3	7,4	7,2	1,8	1,6	1,4	14	14	18

Tabel: ziekteverzuimgegevens ondersteunend personeel (OOP) naar schoolkenmerken

Achtergrondkenmerken	zvp 2018	zvp 2019	zvp 2020	zmf 2018	zmf 2019	zmf 2020	gzd 2018	gzd 2019	gzd 2020
Denominatie									
Openbaar	6,5	6,4	6,0	1,3	1,2	0,9	17	19	23
Rooms-katholiek	5,8	5,8	6,4	1,2	1,0	0,9	18	18	24
Protestants-christelijk	5,6	5,4	6,0	1,3	1,2	0,9	19	17	25
Algemeen bijzonder	6,1	6,1	6,8	1,4	1,3	1,0	19	19	25
Gereformeerd, reformatorisch, evangelisch	4,3	4,7	4,7	1,0	0,8	0,7	19	20	26
Vrije scholen	5,5	5,5	6,9	1,7	1,9	1,5	19	14	29
Overig	6,3	6,2	6,3	1,4	1,2	0,9	18	19	24
Verstedelijking									
Sterk verstedelijkt	-	6,4	6,7	-	1,3	1,0	-	18	24
Verstedelijkt	-	5,8	6,0	-	1,1	0,9	-	19	24
Niet verstedelijkt	-	5,6	6,0	-	1,0	0,9	-	18	25
Regio									
Noord	6,3	6,3	5,3	1,2	1,1	0,7	17	19	28
Oost	5,8	5,7	6,3	1,3	1,2	0,9	19	18	25
West	6,1	5,9	6,4	1,3	1,2	1,0	18	18	24
Zuid	5,8	6,1	6,1	1,1	1,0	0,9	18	19	23
Provincies en G5									
Groningen	6,1	6,7	5,7	1,3	1,2	0,8	15	21	34
Friesland	5,9	4,9	4,4	1,1	0,9	0,7	19	18	24
Drenthe	7,0	7,8	6,5	1,3	1,2	0,8	14	16	27
Overijssel	6,4	5,7	6,5	1,3	1,1	0,8	22	19	25
Flevoland excl. Almere	5,4	8,0	8,3	1,3	0,6	1,0	14	25	17
Gelderland	5,4	5,4	6,1	1,3	1,2	0,9	17	17	24
Utrecht excl. Utrecht-stad	5,9	6,1	6,5	1,4	1,2	0,9	20	21	26
Noord-Holland excl. Amsterdam	5,7	5,7	5,8	1,2	1,1	0,9	17	18	25
Zuid-Holland excl. Den Haag en Rotterdam	6,2	5,5	6,0	1,3	1,2	1,0	19	16	22
Zeeland	5,6	6,2	5,8	1,2	1,3	1,0	20	18	26
Noord-Brabant	5,4	6,1	6,0	1,1	1,0	0,9	16	19	22
Limburg	7,1	6,0	6,9	1,1	0,8	0,8	24	24	26
Amsterdam	6,7	5,6	7,5	1,6	1,5	1,2	18	17	22
Utrecht	6,3	7,2	8,4	1,5	1,3	0,7	19	20	21
Rotterdam	6,1	6,6	6,5	1,2	1,2	0,9	15	15	24
Den Haag	8,2	7,9	7,5	1,3	1,4	1,2	18	19	25
Almere	6,5	7,8	5,9	1,9	1,9	1,2	20	23	30
Schoolgrootte									
< 50	6,6	6,9	8,0	1,4	1,4	0,9	20	19	32
>= 50 en < 100	6,2	6,4	6,4	1,4	1,2	1,0	17	18	25
>= 100 en < 200	6,0	6,2	6,4	1,3	1,1	1,0	17	19	23
>= 200	5,9	5,8	6,0	1,2	1,2	0,9	18	18	24

Salarisschaal									
Schaal 1 t/m 4	8,1	8,1	8,3	1,4	1,2	1,1	20	22	24
Schaal 5 en 6	6,3	6,2	7,0	1,4	1,3	1,1	17	17	23
Schaal 7 t/m 9	5,3	5,2	5,4	1,3	1,2	0,9	18	17	24
Schaal 10 t/m 12	4,3	4,5	4,3	1,0	0,9	0,7	18	20	27
Schaal 13 en hoger	2,3	1,9	1,4	0,7	0,7	0,4	12	18	37
Schooltype									
Havo/vwo	6,2	5,6	6,7	1,4	1,2	1,0	16	14	23
Pro	6,3	7,2	7,4	1,4	1,3	0,9	20	21	31
Vmbo	6,8	6,1	6,4	1,1	1,0	0,9	17	18	24
Vmbo-t	6,8	6,0	9,9	1,1	1,3	0,9	20	28	24
Vmbo-t/havo/vwo	5,7	6,3	6,2	1,3	1,2	1,0	17	19	22
Vmbo/havo/vwo	6,0	5,8	6,0	1,2	1,1	0,9	18	18	24
Niet-westerse migratie achtergrond									
< 5% migratie achtergrond	4,8	4,6	5,3	1,1	1,0	0,9	17	17	23
5 – 10% migratie achtergrond	6,0	6,0	6,2	1,2	1,1	0,9	19	19	25
10 – 25% migratie achtergrond	6,0	6,0	6,1	1,3	1,2	0,9	18	18	24
25 – 50% migratie achtergrond	6,6	6,6	6,6	1,3	1,3	0,9	17	19	22
>= 50% migratie achtergrond	7,0	6,8	7,7	1,4	1,3	1,1	18	18	24

Conclusies

Denominatie

Evenals voorgaande jaren hebben gereformeerde/reformatorische/evangelische scholen het laagste ziekteverzuimpercentage, zowel bij het OP als ook bij het OOP. De denominatie van scholen met het hoogste ziekteverzuimpercentage laat door de jaren heen géén stabiel beeld zien; in 2020 heeft het OP het hoogste ziekteverzuimpercentage bij de Algemeen bijzondere scholen en het OOP bij de Vrije scholen. In vergelijking met 2019 is het grootste verschil bij het OP te vinden bij de Openbare en Vrije scholen; bij beide denominaties is het verzuim gedaald met 0,5 procentpunt. Bij het OOP is het grootste verschil met 2019 te vinden bij de Vrije scholen met een stijging van 1,4 procentpunt. De verzuimduur is daar gestegen met gemiddeld 15 (!) dagen.

Verstedelijkingsgraad

Bij het OP is er weinig verschil in het ziekteverzuimpercentage bij de verschillende stedelijkheidsgraden. Bij het OOP laat het sterk verstedelijkte gebied – net als vorig jaar - een hoger ziekteverzuimpercentage zien.

Schoolgrootte

Alleen kleine scholen met minder dan 50 personeelsleden laten voor het OP en OOP een consistent beeld zien: het verzuimpercentage is door de jaren heen het hoogst voor deze scholen en het verschil met de andere schoolgroottes is in 2020 verder gestegen. Het is echter niet uit te sluiten dat er een correlatie is tussen schoolgrootte en schoolsoort; Pro-scholen zijn over het algemeen kleiner dan de andere

onderwijssoorten. De cijfers zijn daar niet op gecorrigeerd waardoor een oververtegenwoordiging van Pro-scholen het beeld kan vertekenen.

De ziekteverzuimpercentages van de overige schoolgroottes laten voor het OP weinig verschillen zien. Voor het OOP zijn er wel verschillen; het ziekteverzuimpercentage voor de grote scholen (≥ 200 medewerkers) is daar door de jaren heen het laagst.

Salarisschaal

Bij het OOP laat het ziekteverzuimpercentage een duidelijke samenhang zien met het salaris: hoe hoger het salaris, hoe lager het verzuimpercentage. Dit is congruent met het landelijk beeld dat we ook in andere sectoren zien.

Bij het OP is dit beeld diffuser. Het hoogste ziekteverzuimpercentage zien we, net als voorgaande jaren, bij de LC-functiegroep. Opvallend is het lage ziekteverzuimpercentage bij de laagste functiegroep: de groep LA-docenten. Wellicht dat een mogelijke correlatie met leeftijd een verklaring hiervoor is.

Schooltype

In 2020 heeft het OP in het Praktijkonderwijs, samen met het Vmbo(-t) het hoogste verzuim. De meldingsfrequentie bij deze schooltypen is echter het laagst. Het OOP in het Vmbo-t heeft dit jaar een beduidend hoger verzuimpercentage dan andere jaren; een stijging van 3,9 procentpunt. Met uitzondering van het Vmbo-t/havo/vwo, waar een lichte daling is te zien, is het ziekteverzuimpercentage van het OOP ook bij de overige schooltypen gestegen.

Migratie-achtergrond

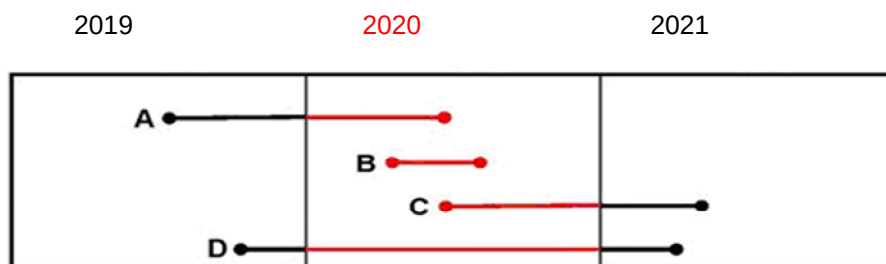
Evenals voor voorgaande jaren geldt voor het OP ook in 2020 dat het ziekteverzuimpercentage stijgt met de proportie leerlingen met een niet-westerse migratie-achtergrond; dit geldt nagenoeg ook voor het OOP. Voor de meldingsfrequentie zien we een dergelijke relatie niet.

Ten opzichte van 2019, is het verzuim in 2020 onder het OP in alle categorieën - met uitzondering van één waar het is gestegen - gedaald. Onder het OOP is het verzuimcijfer in alle categorieën – met uitzondering van één waar het gelijk is gebleven – juist gestegen.

Bijlage 1 Berekening van de verzuimkengetallen

Bij de interpretatie van de data is het belangrijk om te weten hoe de verschillende kengetallen worden berekend. Voor deze berekening wordt de 'Standaard voor verzuimregistratie' gevolgd. Voor een uitgebreide uitleg over de berekeningsmethodiek en de formules, zie de [definities en berekeningen](#).

In onderstaande figuur wordt kort uitgelegd welke delen van het verzuim meetellen voor de berekening van de verschillende kengetallen. Daarbij stelt iedere letter (A t/m D) personen voor en ieder balkje het begin en eind van het verzuim van die persoon. De vakken geven de tijd in jaren weer.

- **Het ziekteverzuimpercentage (ZVP)** geeft aan welk deel van de arbeidscapaciteit in de verslagperiode (in dit geval 2020) verloren is gegaan wegens ziekteverzuim. Voor de berekening van het ZVP 2020, worden alle verzuimdagen in 2020 meegeteld. In bovenstaand voorbeeld betreffen dit dus alleen de rode delen van het ziekteverzuim van persoon A t/m D.
- **De ziekmeldingsfrequentie (ZMF)** betreft het gemiddeld aantal ziekteverzuimmeldingen per werknemer in een bepaalde periode. Voor de berekening van de ZMF 2020, worden alleen die gevallen geteld waarvan het ziekteverzuim is gestart in 2020. In bovenstaand voorbeeld zijn dat dus de personen B en C.
- **De gemiddelde ziekteverzuimduur (GZD)** geeft de gemiddelde duur van de ziekte weer en is alleen te interpreteren in combinatie met het ZVP en de ZMF. Voor de berekening van de GZD 2020, worden alle ziekteverzuimdagen geteld van die personen van wie het ziekteverzuim is beëindigd in 2020. In bovenstaand voorbeeld zijn dit dus de ziekteverzuimperiodes (zwarte én rode delen) van de personen A en B. Bij de berekening van deze maat worden deeltijdsers meegeteld als fulltimers.
- **Nulziekteverzuimpercentage (NZV)** is het percentage werknemers dat zich niet ziek heeft gemeld in 2020. Voor de berekening van het NZV 2020, worden de werknemers zonder ziekteverzuim in 2020, gedeeld door het totaal aantal werknemers in 2020.

De hierboven beschreven verzuimmaten hoeven niet evenredig met elkaar samen te hangen. De maten worden namelijk allemaal over deels verschillende gevallen gemeten. Zo blijkt de berekeningswijze van de gemiddelde ziekteverzuimduur (GZVD) bijvoorbeeld een 'na-ijleffect' te kennen; zeker bij langdurig verzuim. Een hoge GZD kan theoretisch worden veroorzaakt doordat er veel (langdurige) verzuimgevallen worden afgesloten in dat jaar, zonder dat dit gepaard gaat met een hoog ziekteverzuimpercentage in dat jaar zelf.

Omdat de schoolsamenstelling invloed heeft op de ziekteverzuimkengetallen, is het moeilijk om de eigen prestaties te interpreteren ten opzichte van 'het sectorgemiddelde'. Beter is het om de eigen schoolcijfers af te zetten tegen een vergelijkbare referentiegroep die – qua kenmerken – overeenkomt met de eigen school. In de [Verzuimbenchmark-VO](#) is een dergelijke vergelijking mogelijk. Hierdoor zijn de eigen prestaties objectiever te beoordelen. Via een grafiek en een analyse van de specifieke situatie, worden gerichte adviezen gegeven. Ook berekent de Verzuimbenchmark-VO een indicatie van de verzuimkosten.

.....

Het voortgezet onderwijs: een aantrekkelijke werkomgeving waar iedereen duurzaam, enthousiast en veilig kan werken! Dat is waar Voion, in samenwerking met scholen, de VO-raad en vakbonden, aan wil bijdragen. We initiëren onderzoek en delen kennis over de onderwijsarbeidsmarkt en veilig en vitaal werken. We inspireren met praktijkverhalen en ontwikkelen instrumenten en handreikingen die toepasbaar zijn voor de hele sector. Samen werken we aan het beste onderwijs.

.....

www.voion.nl

Voion is een initiatief van de sociale partners in het voortgezet onderwijs.

